

VÚVeL Academy VIII - od výzkumu k praxi
v chovech hospodářských zvířat, cyklus seminářů

SBORNÍK ZE SEMINÁŘE
20. 10. 2022

Péče o pohybový aparát skotu

POZVÁNKA

Česká technologická platforma pro zemědělství ve spolupráci s
Výzkumným ústavem živočišné výroby, v. v. i., Českou zemědělskou univerzitou Praha a
Mendelovou univerzitou v Brně
a **Výzkumným ústavem veterinárního lékařství, v. v. i.** si Vás dovoluje
pozvat na **seminář**

Péče o pohybový aparát skotu

PROGRAM

- **Zahájení** doc. Dr. Ing. Zdeněk Havlíček (MENDELU)
- **Představení JCMM** Ing. Michael Doležal (JCMM Brno)
- **Onemocnění končetin ve vysokoprodukčních stádech dojnic**
MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D. (VÚVeL)
- **Využití metod termografie v chovech zvířat** Ing. Václav Straka
(TMV SS s.r.o.)
- **Hodnocení zdravotního stavu končetin dojnic** Ing. Ivana Novotná
(MENDELU)
- **Praktická aplikace termografie v chovu dojnic** doc. Dr. Ing. Zdeněk
Havlíček (MENDELU)
- **Dezinfekční prostředky z pohledu legislativy** MVDr. Lenka
Hromádková (ÚSKVBL Brno)
- **Hodnocení účinnosti dezinfekčních látek pro koupele
končetin skotu** Ing. Lucie Langová (MENDELU)
- **Diskuze a závěr**

Registrace zde Účast na semináři je bezplatná, občerstvení zajištěno.
Dotazy a kontakt: MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
e-mail: sona.slosarkova@vri.cz, tel: 773756631.

V blízkosti konání akce jsou k dispozici placená parkoviště
s omezenou kapacitou. Využít je možné **parkovací dům**
DOMINI PARK Husova 712/14a, 602 00 Brno-město, Česko.

V průběhu semináře bude pořizována fotodokumentace nebo audiovizuální
záznam výhradně za účelem propagace a medializace akce.

Kdy:
20. 10. 2022
10:00 – 15:00 hod.

Kde:
Jihomoravské centrum
pro mezinárodní
mobilitu, z. s. p. o.,
Česká 166/11, 602 00
Brno

Onemocnění končetin ve vysokoprodukčních stádech dojnic

Seminář VÚVeL ACADEMY
Péče o pohybový aparát
20. 10. 2022
JCMM Brno

doc. MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D. – VÚVeL

Nemoci končetin/paznehtů dobrá zpráva x špatná zpráva

Není diagnostikována žádná nová nemoc paznehtů dojnic. x
Výskyt kulhání se zásadně nesnižuje.

Výskyt kulhání ve světě

Nemoci
Infekční
Dermatitis digitalis
Nekrobacilóza
Neinfekční
Vřed chodidlový (Rusterholz), špičky
Hnisavě dutá stěna
Dvojitě chodidlo

Stát(y)	Počet hodnocených stád	Průměrná incidence kulhání	Incidence kulhání	Autor
	141	21 %	0 až 69 %	Solano a kol. (2015)
	121	-	34 až 63 %	von Keyserlingk a kol. (2012)
	205	37 %	0 až 79 %	Barker a kol. (2010)
	103	34 %	0 až 81 %	Dippel a kol. (2009)
	87	23 %	2 až 62 %	Sarjokari et al. (2013)

Výskyt onemocnění paznehtů v ČR

nejkomplexnější data z roku 2016-2017
161 115 dojnic (necelých 60 tis. C, přes 100 tis. H)

Nemoc/porucha končetin	Počet hodnocených krav		Podíl krav s nemocí končetin (%)	
	C	H	C	H
Digitální dermatitida	25 541	57 316	4,3	5,9***
Nekrobacilóza meziprstí	26 979	58 509	3,2	4,0***
Vřed paznehtu	33 490	71 726	4,6	5,2***
Hnisavě dutá stěna	14 636	31 723	2,9	1,6***
Tylom	13 282	27 463	2,2	2,1
Kulhání	38 297	65 977	5,0	4,9
Jakákoliv nemoc končetin	58 228	102 887	10,3	12,8***

*** $p < 0.001$ = statisticky průkazný rozdíl mezi C a H plemenem

Kolik nás stojí kulhání krav?

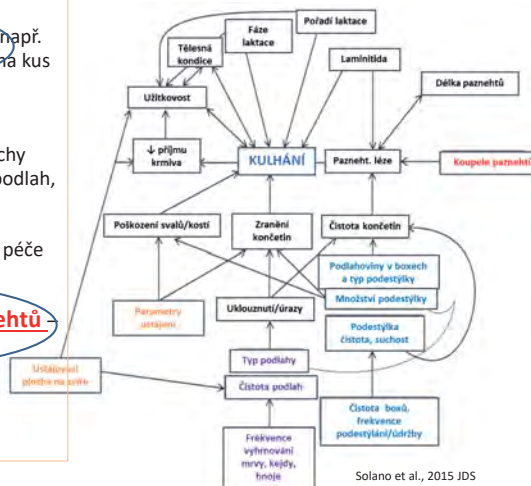
Zdroj	Hodnota
AHDB, 2020 (Agriculture and Horticulture Development Board)	2,7 EUR/den*
Holandsko, 2019	25,57 EUR/krávu
Ózsvári, 2017, JDVA Research	40 – 50 EUR/krávu 100 – 300 EUR/případ kulhání

*) pokud je v chovu 200 krav s výskytem kulhání krav na úrovni LS 2 a LS 3 ve výši 25 %, pak denní ztráta je na úrovni = $200 \times 2,7 \text{ EUR} \times 0,25 = 135 \text{ EUR/den/stádo} = 3\,375 \text{ Kč}$, za rok potom činí 1,029 milionu.

Nemoci paznehtů jsou multifaktoriální

- výživa a zdravotní stav** – (acidóza, ketóza, celková zánětlivá onemocnění),
- welfare, tj. ustájení jako celek** – (např. rozměrové parametry stáji, plocha UM na kus aj.),
- podlahy** – typ (plné/roštové), kvalita podlah, péče o podlahy (kluzkost), povrchy tvrdé/měkké, profilace, péče o čistotu podlah,
- boxová lože** – typ (vysoké, hluboké), rozměrové parametry, typ podlahoviny, péče o podestýlku,
- hygiena ustájení a koupele paznehtů** – krátkodobé, dlouhodobé,
- úprava paznehtů** – jednorázová, průběžná, profesionální paznehtáři, zootechnik, veterinář

Faktory ovlivňující kulhání krav

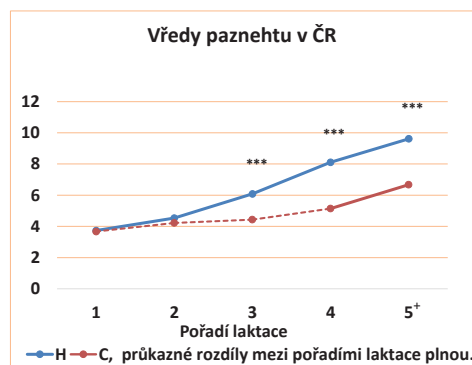
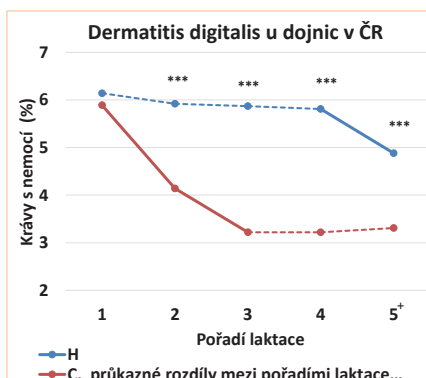
Solano et al., 2015 JDS

Infekční nemoci

- dermatitis digitalis (DD)
- nekrobacilóza

Neinfekční nemoci

- vředy
- hnisiavě dutá stěna

Infekční onemocnění, resp. Dermatitis digitalis (DD)

5 klíčových kroků pro efektivní kontrolu DD ve stádu

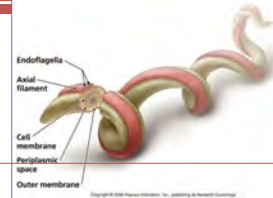
1. externí biosekurita (zamezení zavlečení nákazy),
2. interní biosekurita (hygiena – redukce kejdy, suchá lože....) **SUCHO!!!**,
3. včasná detekce nemocných zvířat, cílená léčba, dokumentace,
4. pravidelná dezinfekce paznehtů,
5. posilování imunity (výživa, imunizace).

Upraveno podle: Bergsten Ch. et al., 2017. Der 5-Punkte-Plan zur Kontrolle der Dermatitis digitalis. DeLAVAL.

Dermatitis digitalis

ad 3) včasná detekce

Příčiny polyfaktoriální:

1. infekční

- primárně anaerobní bakterie *Bacteroides* a *Dichelobacter*
- + řada dalších bakterií (smíšená hnisavá mikroflóra),
- + spirochety rodu *Treponema* - **encystace v kůži** - chronická léze.

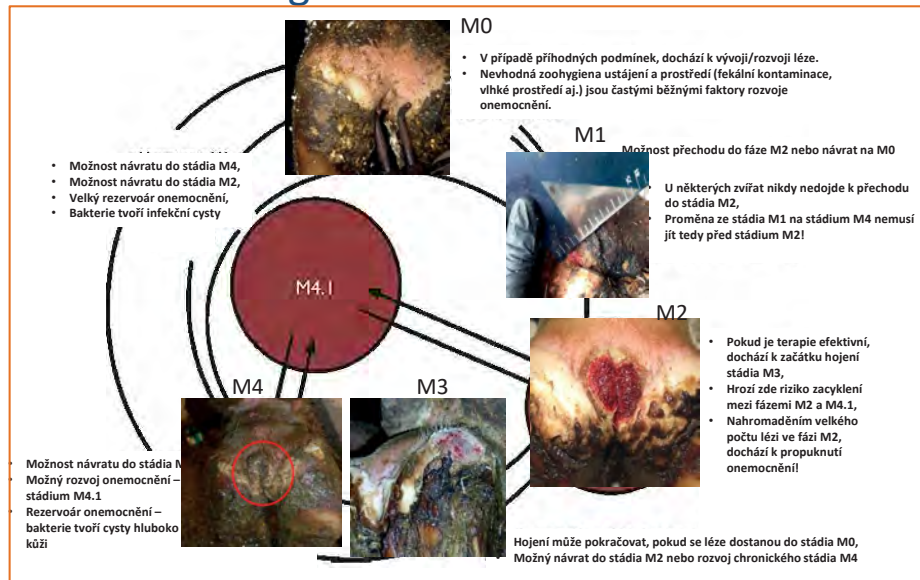
doživotní infekce

2. vnější faktory

- nevhodné zoohygienické podmínky ustájení,
- koncentrace zvířat, volné ustájení,
- stres a pokles imunity,
- chyby ve složení krmné dávky,
- drobná poranění kůže prstu,
- nedostatečná či špatná úprava paznehtů.

Dermatitis digitalis

Dermatitis digitalis (DD)

Může se jednat o celoživotní infekci.

Individuální léčba + evidence:

- nejčastější způsob - lokální aplikace ATB sprej (TET),
- alternativní přístupy léčby:
  - dezinfekční látky (Cu, Zn cheláty).
  - jodové preparáty,
  - kyselina salicylová,
  - polyuretanová bandáž.

Tabulka: Výsledky různých přístupů ošetření DD (z bolestivé M2 na M0)

Skupina	Ošetření	Počet ošetřených lézí	Počet vyléčených lézí	Úspěšnost léčby v %
Skupina 1	CTC	41	18	43,9
Skupina 2	CTC + bandáž	44	38	86,4
Skupina 3	IHF	40	12	30,0
Skupina 4	IHF + bandáž	38	27	71,1

CTC – chlortetracyklin; IHF – Intra Hoof-fit gel – přípravek s obsahem Cu, Zn, aloe vera aj.

(Klawitter et al., 2017)

Dezinfekční koupele, možnosti, způsoby, podmínky

Koupele paznehtů

omezení infekčního tlaku

stáje – omezená plocha pro ustájení krav

– nízká úroveň sanitace

= **vyšší infekční tlak** (v porovnání s pastvou)

podle cíle koupelí:

- **preventivní** – snížení infekčního tlaku, stáda bez nebo s nízkým výskytem infekčních onemocnění prstů,
- **léčebné** – u stád se zvýšeným výskytem infekčních onemocnění (DD, ID).

Způsoby dezinfekčního ošetření paznehtů

- **mokrý koupel** – průchod brodidlem, pobyt ve stacionární koupací vaně, průchod brodidly s matracemi,
- **suchá koupel** – dezinfekční (alkalizační) prostředek ve vaně,
- **pěnová koupel** – průchod pěnou vytvořenou pomocí zpěňovače,
- **sprejování** – spreje, ruční postřikovače – obvykle dojírna, dojící robot.

Typy koupele k dezinfekci paznehtů

průchozí (krátkodobá) koupel

průchozí vany - brodidla

stacionární (dlouhodobá) koupel

stacionární vany

Podmínky účinnosti (průchozích) koupelí

Průchozí koupel - velmi krátká expozice krav k přípravku.

Nutnost zajištění:

- čistoty paznehtů,
- kontaktu dezinfekční látky s celým paznehtem i kůží, tj. dostatečná délka brodidla a nerovná podlaha, tj. jemné bombírování (čočkovité segmenty) – lepší rozevření mezíprstí
- účinná koncentrace pro všechny krávy, tj. průběžné doplňování přípravku (minimálně po průchodu 200 krav),
- maximalizace doby působení přípravku, tj. po koupeli stání na suchém pevném povrchu do doby zaschnutí.

Čistota paznehtů

Nedokonalé očištění = horší účinnost dezinfekčního roztoku!

očista vnější plochy paznehtu, ale i meziprstí.

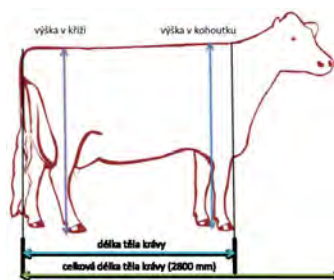
Předmytí:

- **předsazení jednoho brodidla před vlastní dezinfekční koupel** (nejméně účinný způsob),
- **instalace brodů s cirkulující vodou (trysky)** a rotačními kartáči,
- **cílený ostřík proudem vody** (tryskový oplach) – adekvátně nastavený průtok (pro krávy s DD velmi bolestivý).

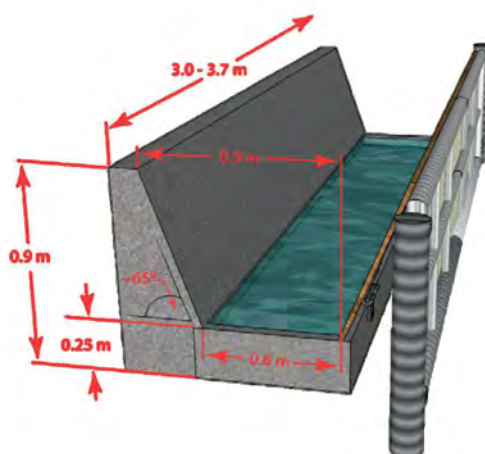

Technické provedení brodidla – průchozí vany

- **min. délka brodidla pro předmytí** 310 cm ($1,1 \times \text{CDT}$)
- **min. délka „schodu“ - chodbičky** (mezi předmytím a vlastní lázní) 280 cm (CDT)
- **min. délka dezinfekčního brodidla** 400 cm ($1,5 \times \text{CDT}$)
- **šířka brodidla** 80 až 100 cm (1 kráva) nebo 180 cm průchod 2 krav,
- **hloubka brodidla** min. 30 cm (pozor na schodové prvky!)
- **výška koupele** 12 až 15 cm
- **výška plné clony/stěny po obvodu brodidla** 100 cm,
- odkanalizování (jímky),
- bombírování.

Minimalistické řešení brodidla

Jpraveno dle Cooka (2017)

Stacionární vany

- možnost zajištění delší expoziční doby při koupeli,
- dimenzování na max. počet zvířat ve skupině,
- zásadně mimo ustájovací objekty a další doprovodné stavby,
- odtoková soustava - záchytné jímky,
- odtokový kanál – středové, rohové umístění,
- plocha vany pro krávu o hmotnosti 600 až 700 kg min. 1,6 m²,
- hrazení – trvanlivost, eliminace úniku
- krytí proti povětrnostním vlivům a slunečnímu záření,
- podlahy – drsné, bez bombírování!

Nejčastěji užívané biocidy pro kontrolu DD

Biocid	Koncentrace
Formaldehyd (37 %)	3-4 % (denní užití) 2-2,5 % (robotické systémy) 4-5 % (při užití 2-3x týdně)
Glutaraldehyd	2 %
Kyselina peroctová	1-5 %
chlornan sodný	1-2 % 1x týdně
skalice modrá	2-10 % 1-2 %, pokud je acidifikována na pH 3-5
skalice zinečnatá	10 %
komerční produkty	dle návodu

Kontakt

doc. MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
Výzkumný ústav veterinárního
lékařství, v.v.i.
sona.slosarkova@vri.cz
602 230 321

Využití metod termografie v chovech zvířat

Automatizované řešení detekce
prvních příznaků onemocnění
končetin

www.tmvss.cz

- Obchodní a servisní firma
- Založeno 1991
- Specializace na měřicí a diagnostické přístroje
- Specializace na energetiku, průmysl a R&D
- Certifikace ISO 9001:2015
- Servis měřicích přístrojů

Akreditovaná laboratoř teploty

- ISO 17025
- Teplotní rozsah -12 až 1200°C
- Dutinová tělesa kalibrovaná v středněvlnném i dlouhovlnném rozsahu

Kompetence:

- Termografie, PM, IRNDT, RD
- Vysokorychlostní snímání
- Testování, diagnostika a monitoring vn a vvn zařízení
- Komplexní řešení „na klíč“
- Školení, konzultace, vývoj aplikací

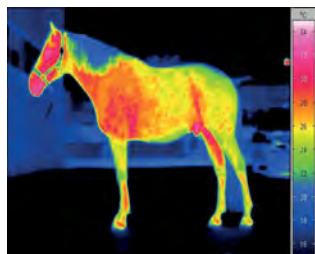
Měřicí a diagnostické přístroje

ISO 9001:2015

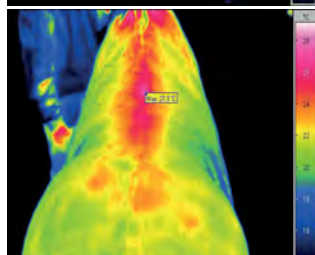
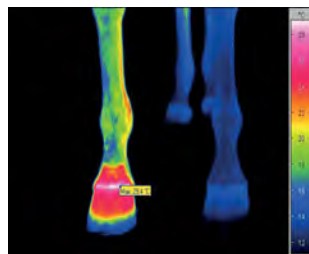
www.tmvss.cz

Veterinární aplikace

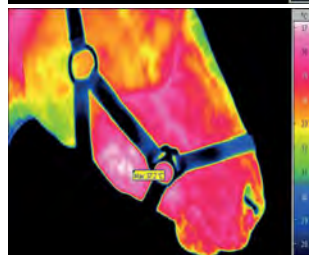
Bezkontaktní měření přenosnými systémy

Tenovaginitis

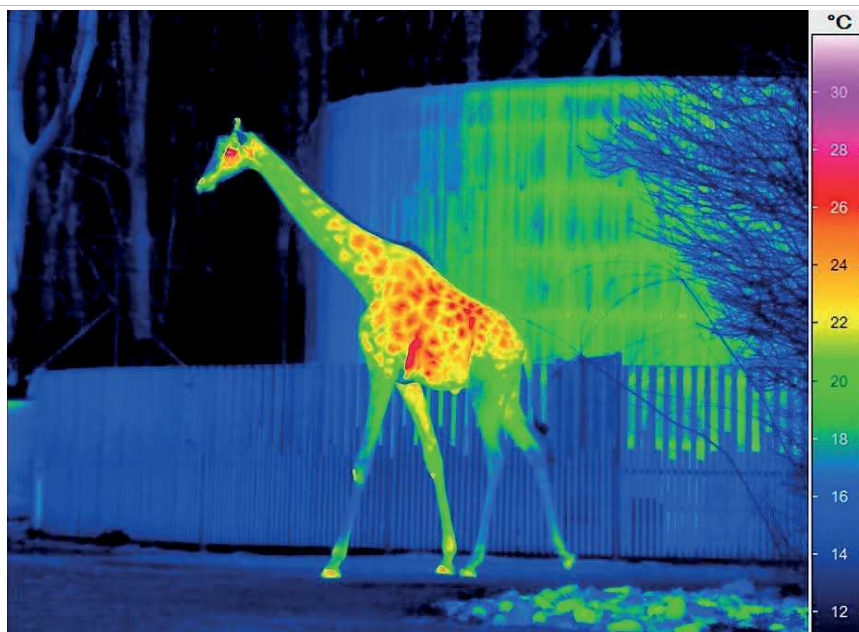

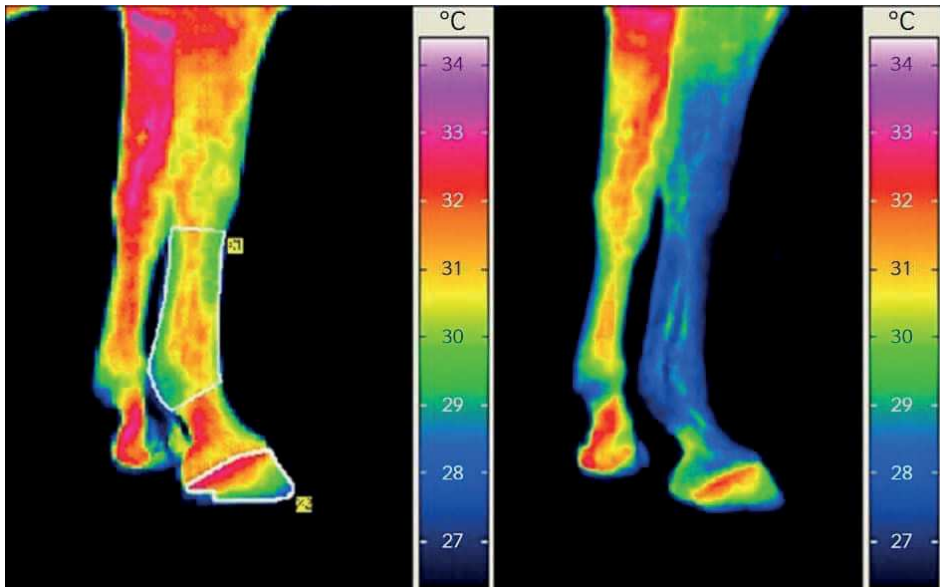
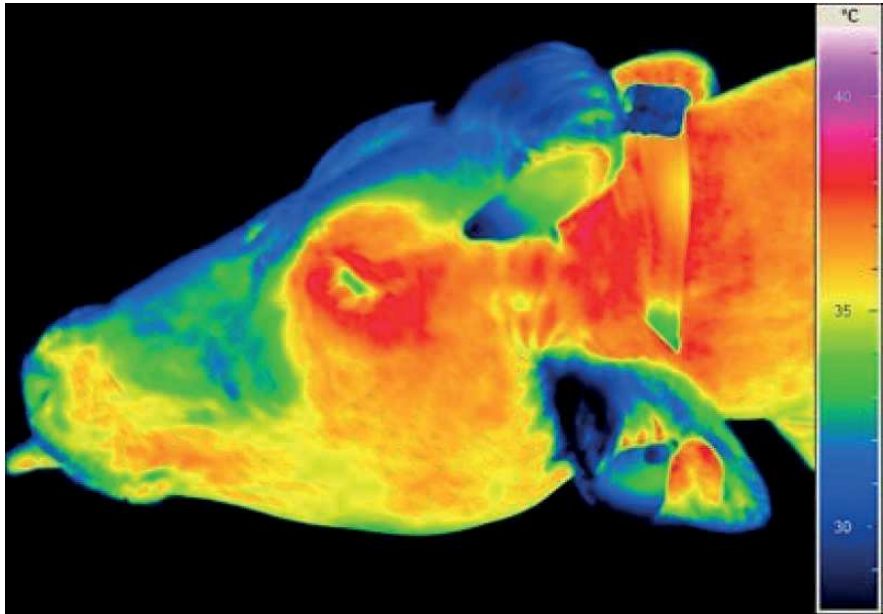
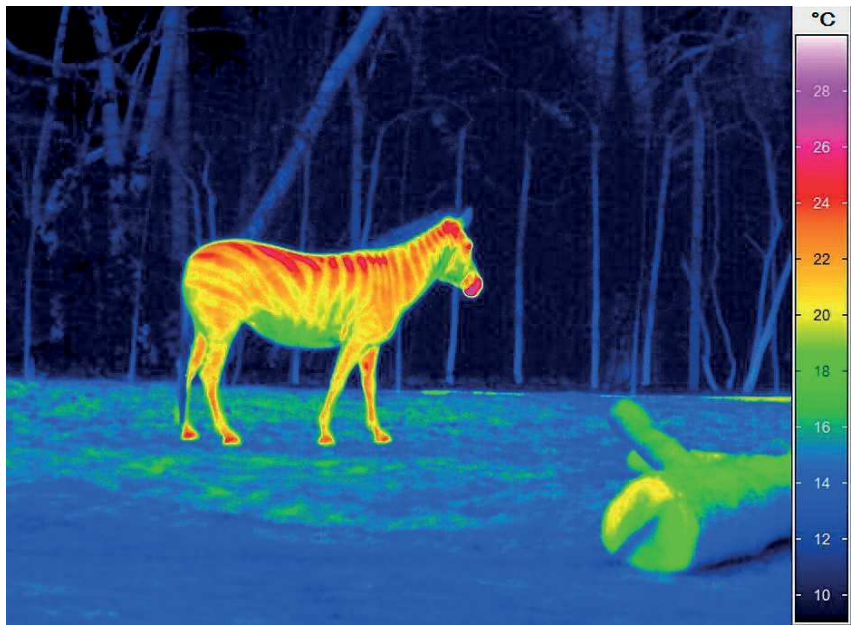
„kissing spines“

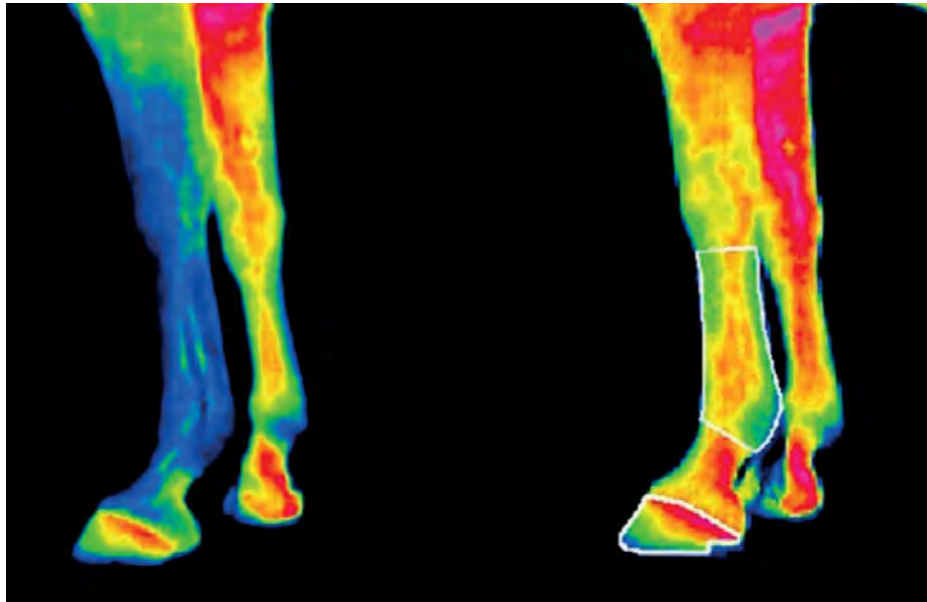
Fist ula

▶ applications

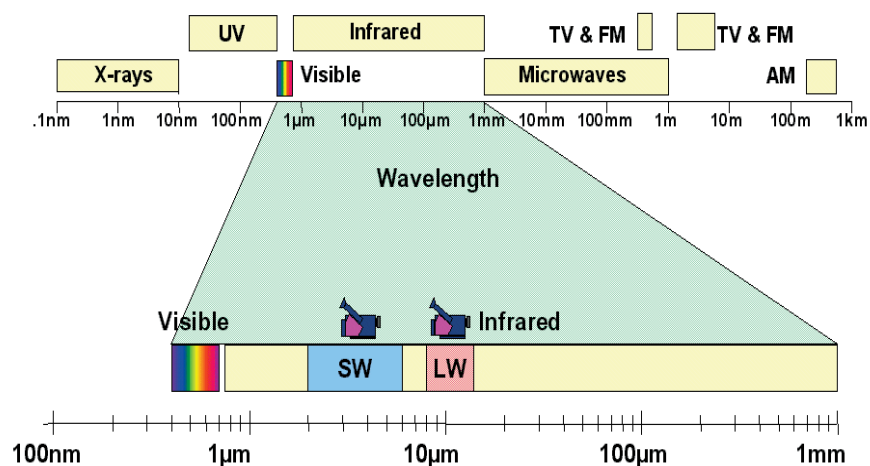

Historie

- Hippocrates – kontroloval teplotu těla blátem na bříše
- Santorio – první použití termometru na pacienta (Galileův termometr)
- 1928- Czerny- První termografický snímek
- 1956 – Thermometer pro rakovinu prsu

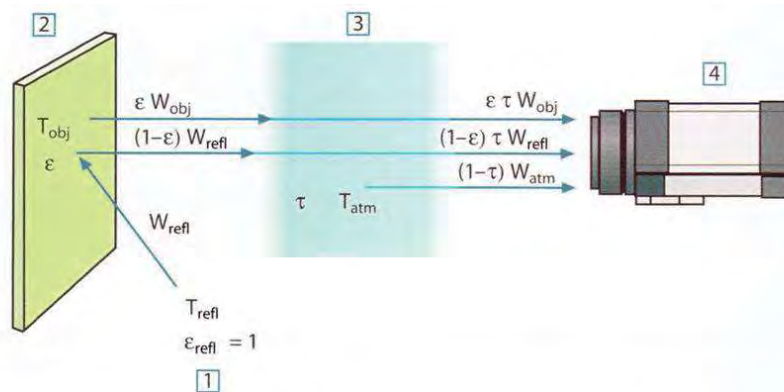

IR spektrum

Měření teploty

Obrázek 19.1 Schematický náčrt obecné termografické měřicí situace. 1: okolí; 2: objekt; 3: atmosféra; 4: kamera

Zadání / definice

- Nalezení vhodného způsobu detekce prvních příznaků onemocnění končetin
- Automatizace řešení
- Expertní systém minimalizující zásahy obsluhy
- Možnost jednotného posuzování
- Sledování trendů v dlouhodobém horizontu
- Návaznost na sledování efektivity léčení

www.tmvss.cz

Projevy onemocnění

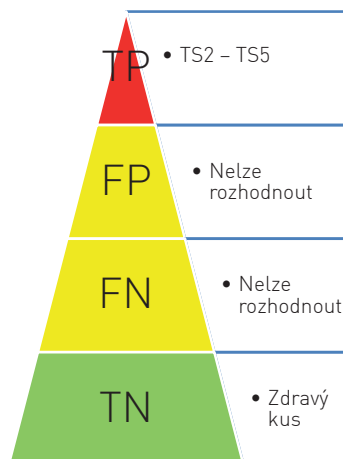
- Infekční
  - Nekrobacilóza
  - Dermatitis (digitální, interdigitální)
- Neinfekční
  - Rusterholzův vřed
  - Laminitida

www.tmvss.cz

Klasifikace

- Teplotní skóre
  - TS1 až TS5
- Trend vývoje
- Hodnocení účinnosti léčby
- Minimalizace nejistot v interpretaci
- Stav
  - TP – true positive
  - FP – false positive
  - FN – false negative
  - TN – true negative

www.tmvss.cz

Jak vlastně průchod vypadá?

www.tmvss.cz

Možné postupy

- Manuální měření přenosnými systémy
- Řešení na bázi klecí
- Pseudo automatické systémy
- Plně automatizované systémy / monitoring

www.tmvss.cz

Obecné technické požadavky

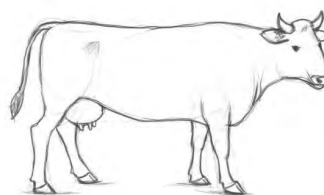
- Rozlišení detektoru min 640*480 pixelů
- Citlivost (NETD) lepší než 50 mK
- Kvalitní optika min f/2 nebo lepší
- Rychlost alespoň 25 Hz (pokud je menší dochází k rozmazání obrazu)
- Teplotní rozsah min 10-40 °C
- Stabilita systému....
- Analytický SW (radiometrické termogramy)
- Řešení??? Nesmí to být „hračky“ ....

www.tmvss.cz

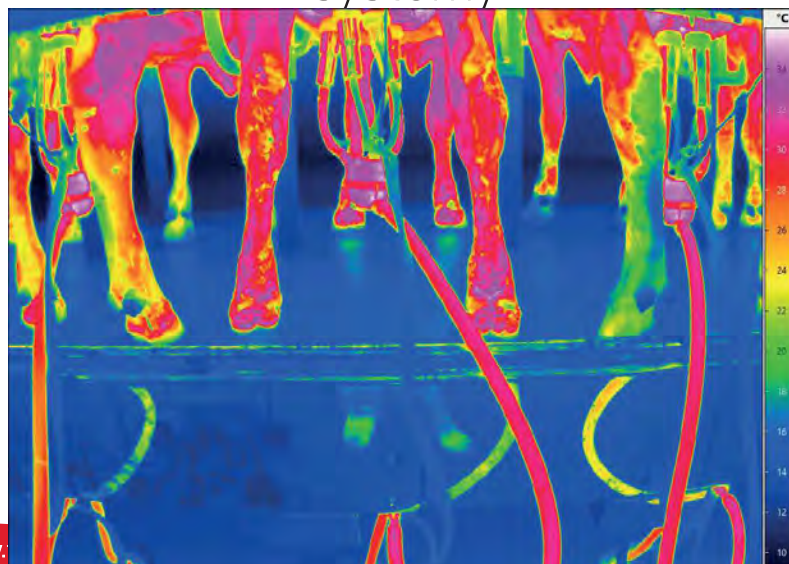
Manuální měření přenosnými systémy

- Kontrolu provádí pověřený pracovník
  - Kdo? Jak je proškolen?
- Nutnost vybavení odpovídající technikou
  - Požadavky na předchozím slide
- Časová náročnost
  - Měření 2x týdně po celý cyklus dojení.. 3-4 hodiny / měření
- Identifikace kusu
  - Každý termogram musí být „spárován“ s jedincem, 2 termogramy na kus....
- Manuální analýza dat
  - Lokomoční skóre
- Přiřazení pro sledování vývoje a tvorbu statistik
  - Časové řady
- Analýza měření 500 ks – 4-6 hodin (odhad)
- Individualita posouzení
  - Pokud bude zapojeno více pracovníků, každý to vidí trochu jinak....

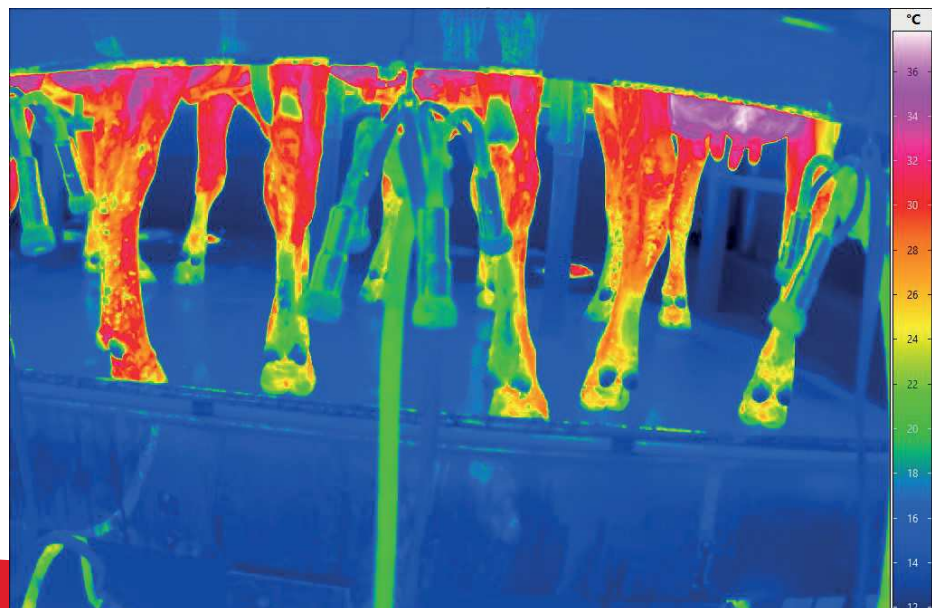
www.tmvss.cz

Manuální měření přenosnými systémy

www.tmvss.cz

Manuální měření přenosnými

Řešení na bázi klecí

- Fixační klece (případně čela)
- Nutno zohlednit
  - Časová náročnost
  - Stres zvířete
  - Nároky na počet pracovních sil
- Vlastní měření
  - Přenosná kamera – viz předchozí
  - Jedna fixní kamera – problém s hloubkou ostrosti, nezakrytým výhledem
  - Víceero fixních kamer – obrovská nejistota měření, vzájemného porovnání teplot nutno počítat až se 4 °C!

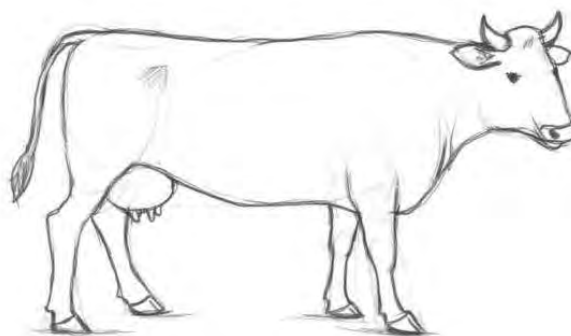
Při uvázání končetiny ovlivnění krevního oběhu / teploty!!!

Zdroj: Agriculture-XPRT, Cowcare.eu

www.tmvss.cz

Řešení na bázi klecí

www.tmvss.cz

Pseudo-automatické systémy

- Řešení např. na bázi fixního alarmu
  - Např. Alarm → $t > 25^{\circ}\text{C}$
  - Případně záznam termogramů po každém průchodu, tzn. extrémní časová náročnost při manuálním zpracování
  - Odhad 4-8 hodin na jedno dojení (500 ks)
- Prakticky neřeší problematiku odrazů, parazitních cílů
- Neřeší individuální teplotní dispozice jednotlivých kusů
- Vysoce závislé na individuálním hodnocení posuzovatele

www.tmvss.cz

Plně automatizované systémy / monitoring

- Monitoring
  - Upozorňuje na první příznaky abnormality
  - Není náhradou diagnostiky, je jejím spouštěcím signálem
  - Umožňuje diagnostiku zacílit na konkrétní kusy v konkrétním čase
- Eliminuje falešné alarmy současně s vyšší citlivostí metody
- Umožňuje statistické zpracování velkých objemů dat a vyhodnocení trendů...
- Vylučuje nejistotu způsobenou lidským faktorem
- A hlavně – je extrémně efektivní!

www.tmvss.cz

Účel systému

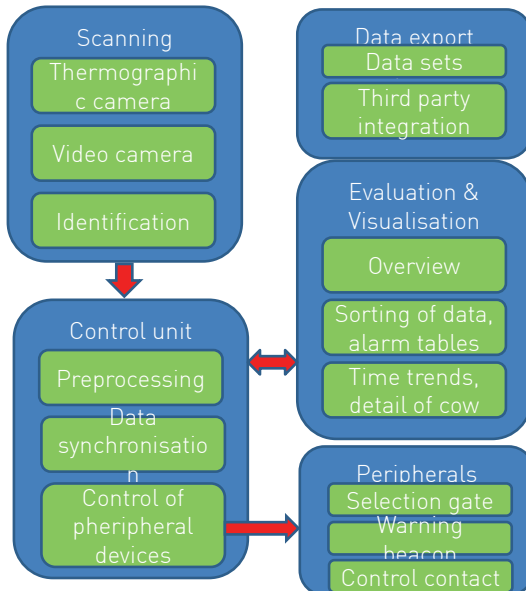
- TMVSS Veterinary je produkt určený pro všechny chovatele dobytka, který stálým dohledem na jednotlivé kusy pomáhá udržet zdraví celého stáda.
- Umožňuje předcházet ztrátám vlivem onemocnění jednotlivých kusů, zkracovat případnou dobu léčení nemocí postižených kusů a stanovovat lokomoční skóre.

www.tmvss.cz

Architektura

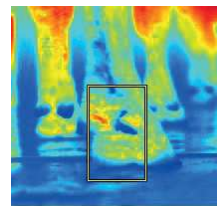
- Celý systém se skládá ze čtyř hlavních částí
  - Snímací systém
  - Termografická kamera
  - Kamera reálného obrazu
  - Řídící jednotka

www.tmvss.cz

Termografický systém

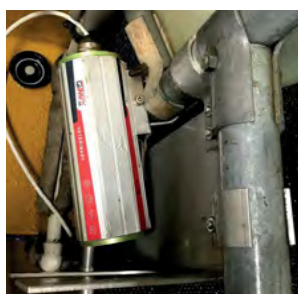
- Termografická kamera
  - Rozlišení 640x480 px
  - Citlivost lepší než 50 mK
  - Obrazová frekvence 30 Hz
  - Odolnost krytu IP67
  - Mechanická odolnost

www.tmvss.cz

Mechanická odolnost

- Vysoká odolnost proti mechanickému poškození

www.tmvss.cz

Vizuální kamera

- Zobrazení náhledu aktuálního stavu průchodu

www.tmvss.cz

Údržba

- Bezúdržbové zařízení
- Jediný požadavek je pravidelné očištění systému (tlaková voda)
- Možnost vzdáleného připojení

www.tmvss.cz

Řídicí jednotka

- Řídicí jednotka zvládne obsloužit několik kamerových setů najednou a vyhodnotit ze všech teplotní pole.
- V každém kamerovém streamu umí provést detekci pohybu a segmentovat oblast zájmu.
- Řídicí jednotka je v rozvaděči pro nástěnnou montáž, ale v případě potřeby je možno implementovat i do kamerového krytu společně s kamerou.
- POE napájení periferií
- Watchdog pro sledování stavu

www.tmvss.cz

Identifikace jedince

- Využití stávajících systémů detekčních bran
- Možná implementace téměř libovolného identifikačního zařízení na straně stanice
  - Sériová linka
  - Ethernet
  - USB
- Možná kombinace více systémů

www.tmvss.cz

Software

- Operátorské pracoviště je rozděleno do dvou částí
  - operátorské pracoviště s náhledem aktuální stavu
  - rozhraní diagnostické určené pro zootechnika nebo zvěrolékaře
- Všechny rozhraní v českém jazyce
- Rozšiřující moduly

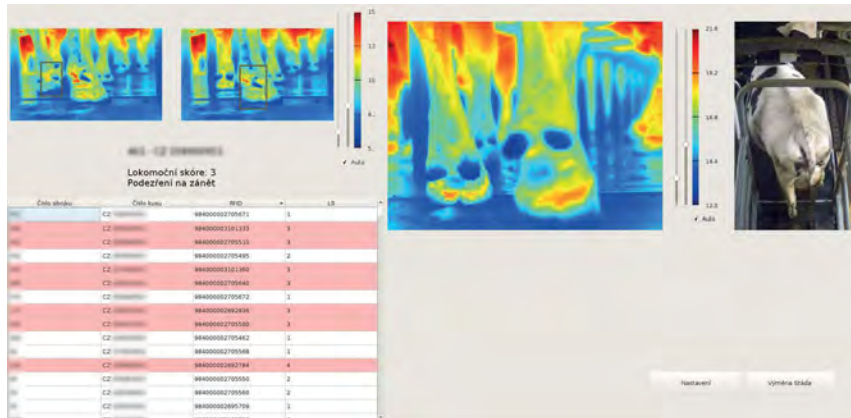
www.tmvss.cz

Uživatelské rozhraní

- Náhled termografické kamery
- Náhled reálné kamery
- Přehled posledních zpracovaných dat
- Rychlý náhled vyhodnocených dat
- Možnost přepnutí do diagnostického okna
- Vstup do nastavení

www.tmvss.cz

Uživatelské rozhraní

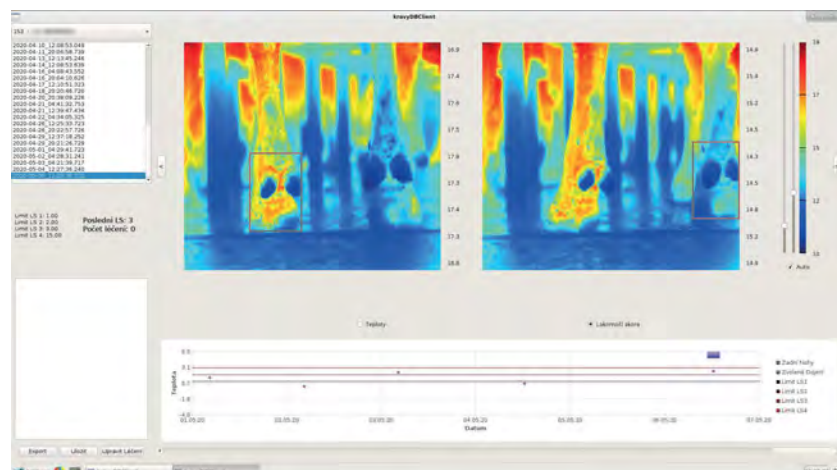
www.tmvs.cz

Diagnostické rozhraní

- Analýza dat jedince
- Historická návaznost
- Zobrazení stavu na přehledovém grafu
  - Z pohledu teploty
  - Z pohledu lokomočního skóre
- Vazba poznámek k jedinci
- Určení diagnostického stavu jedince
- Export dat

www.tmvs.cz

Diagnostické rozhraní

www.tmvs.cz

Modularita

- Systém je možné jej rozšiřovat o jednotlivá měřicí místa.
- Každé měřicí místo musí být vybaveno novým termografickým systémem, který pokrývá další průchod / koridor.
- Průchodů do jednoho místa může být monitorováno více a nezáleží na pořadí a vytíženosti vstupu.

www.tmvss.cz

Teplotní skóre

- Na základě získaných dat z dlouhodobého provozu se stanovuje teplotní skóre pro každého monitorovaného jedince
- Teplotní skóre je stanoveno na základě zdánlivých teplotních parametrů
- Na základě teplotního skóre je možno definovat selekční úkony pro konkrétní kusy splňující definovaná kritéria

www.tmvss.cz

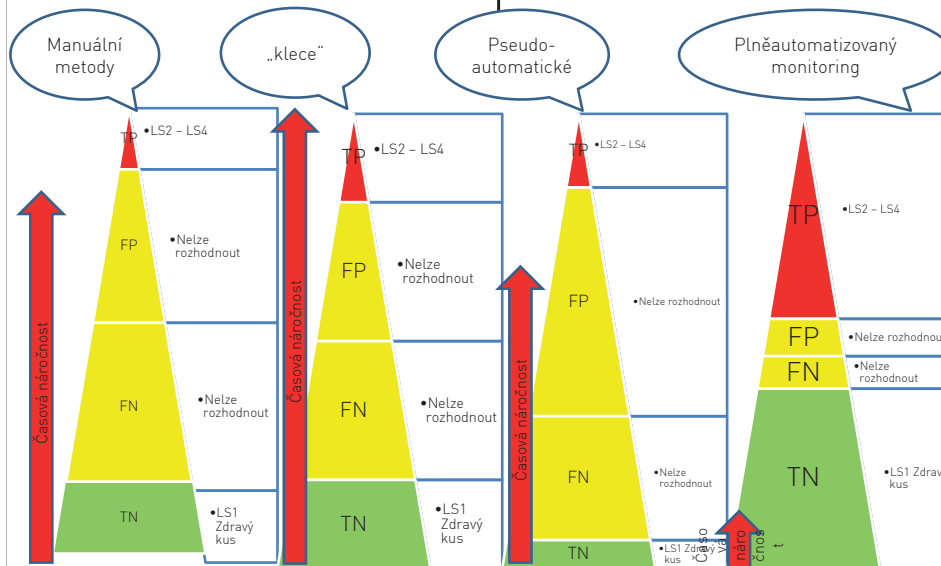
Technické porovnání - Možné postupy

- Manuální měření přenosnými systémy
- Řešení na bázi klecí
- Pseudo automatické systémy
- Plně automatizované systémy / monitoring

www.tmvss.cz

Technické porovnání

www.tmvss.cz

Závěr

- Monitoring je efektivním nástrojem jak z hlediska kondice stáda, tak ekonomickým aspektům
  - Snížení nákladů na léčení
  - Užítkovost
  - Související výnosy
- Plně autonomní řešení

a prosba....

- Konzultace / poradenství
  - Veterinární – doc.Zdeněk Havlíček, MENDELU zdenek.havlicek@seznam.cz
  - Technické a obchodní – Ing.Václav Straka, TMV SS, vaclav.straka@tmvss.cz

www.tmvss.cz

Měřicí a diagnostické přístroje pro energetiku a průmysl

Děkujeme za Vaši pozornost

info@tmvss.cz

www.tmvss.cz

www.tmvss.cz

Hodnocení zdravotního stavu končetin

Ivana Novotná
MENDELU, 2022

Onemocnění a kulhání dojnic

- Vysokoprodukční dojnice – vrchol laktace
- 90% kulhání – léze na chodidle
- Multifaktoriální etiologie
  - Infekční původ
  - Poranění
  - Výživa
  - Genetická predispozice

Kvalita rohoviny paznehtů

- Rohovina – ochrana před mechanickými, chemickými a biologickými vlivy prostředí
- Závisí na kvalitě keratinu – dáno výživou
- Vysychání a přesycení tekutinou – technologie chovu
- Močovina – selektivně ničí keratin – vznik dyskeratotické rohoviny (náchylná k bakteriální infekci)
- Nedostatek bílkovin u vyvíjejících se keratinocytů na začátku laktace

Vliv prostředí na kvalitu paznehtů dojnic

- Čisté a suché prostředí
- Dostatečná ventilace
- Adekvátní typ podlahy
  - mírně zdrsňelá, bez ostrých hran
- Dostatečně velké a pohodlné boxy

Vliv výživy na kvalitu paznehtů dojnic

- Změna složení krmné dávky
- Nekvalitní krmiva
- Příliš koncentrovaná krmiva
  - Změny bачorové mikroflóry a narušení syntézy mikrobiálního proteinu
  - Nedostatek methioninu = základ pro rohovinu paznehtu
  - Vznik endotoxinů a histaminu – nedostatečné zásobování škáry paznehtu kyslíkem a aminokyselinami

Vliv telení a počátku laktace na kvalitu paznehtů dojnic

- Vyšší potřeba sirných aminokyselin na tvorbu mléka – nízká kvalita rohoviny
- Okolo porodu vyšší produkce relaxinu – snížení integrity rohoviny a zvýšení rizika vzniku vředů

Proč hodnotit zdravotní stav končetin

- Otázka welfare
- Změny chování
  - Snížená interakce se zvířaty
  - Snížená aktivita
  - Snížený příjem krmiva
  - Postoj
- Ekonomická otázka
  - Pokles produkce
  - Zhoršení reprodukce
  - Snížení tělesné hmotnosti
  - Náklady na léčbu a ošetřování
  - Vyřazování zvířat
  - Vyřazení mléka pro lidský konzum

Diagnostika kulhání

- Současná praxe
  - $LS \geq 3$
  - Během úpravy paznehtů
  - Málo nástrojů pro usnadnění detekce
- Automatizované metody
- Včasná diagnostika
- Počáteční náklady x provozní náklady

Hodnocení kulhání

- Vizuální analýza pohybu
  - Změna postoje – každá končetina nese určitou hmotnost, která je nejlépe rozdělena, když zvíře stojí na všech čtyřech končetinách
  - Problémy při vstávání a lehání
  - Změna chůze, vyklenutí hřbetu
  - Hodnocení na rovném, tvrdém a adekvátně zdrsňelém povrchu

Automatizované metody diagnostiky onemocnění končetin

- Spolehlivost, přesnost, proveditelnost
- Objektivita
- Kamerové systémy
- Vyhodnocení algoritmy

- Hodnocení kulhání na základě změn chování
- Dataloggery
  - Kratší doba ležení - před nástupem kulhání
  - Delší doba ležení - po nástupu klinického kulhání
(Solano et al., 2016)

Automatizované metody diagnostiky onemocnění končetin

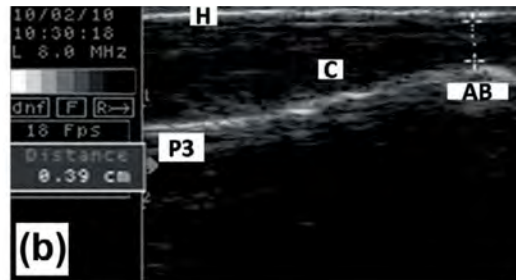
- Metoda zpracování obrazu
  - Značky na různých částech těla
  - Detekce odchylek od normálního pohybu
(Alsaad et al., 2019)

- Tlaková rohož Gaitwise
  - Hodnotí chůzi dojnic
  - Měření tlaku při došlapu
  - Detekce odchylek od normální chůze
(De Gucht et al., 2017)

Automatizované metody diagnostiky onemocnění končetin

- 3D systémy
  - Počítačové vidění simuluje lidské pozorování
  - Analýza pohybu a chování dojnic
  - Klasifikace na zdravé a kulhající zvířata
(Schlageter-Tello et al., 2018)

- Infračervená termografie
  - Teplotní změny na povrchu paznehtu
  - Časná diagnostika onemocnění paznehtů
  - Využití zvýšené teploty v místě zánětu

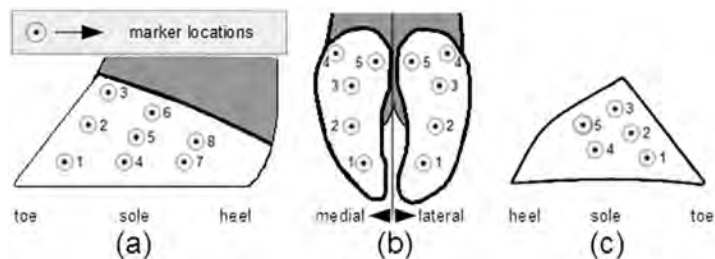
Diagnostika onemocnění paznehtů pomocí ultrasonografie

- Měření struktur paznehtu
- Nižší tloušťka tkáně znamená vyšší riziko vzniku vředů
- Předpověď vzniku vředů na chodidle
(Toholj et al., 2014)
- Změny v těchto strukturách bývají trvalé a je obtížné zjistit, zda je konkrétní změna odpovědná za kulhání

Diagnostika onemocnění paznehtů pomocí RSA – rentgenová stereofotogrammetrie

- Stanovení změn v prostorové konformaci
- Zisk 3D markerů
- Vznik deformací při zatížení končetiny
- Tyto deformace poskytnou informace o vnitřním rozložení zátěže
(Ouweltjes et al., 2016)

Lokomoční skóre

- Nejčastější metoda
- Individuální i plošné využití
- Neinvazivní, lehce aplikovatelná metoda
- Levná?
- Časově náročná
- Subjektivní
- Nízké procento shody u více hodnotitelů
- Není dán přesný standart hodnocení

Lokomoční skóre 1 - hřbet je při stání i při chůzi rovný, zvíře normálně stojí a chodí, všechny končetiny používá s jistotou

Lokomoční skóre 2 - hřbet je při stání rovný, ale při chůzi se vyklenuje, při pohybu se nahrbí a má hlavu předsunutou níž před tělo, takové zvíře je třeba sledovat

Lokomoční skóre 3 - hřbet je vyklenutý při stání i při chůzi, kráva při chůzi dělá jednou nebo více končetinami kratší kroky, u zvířete je potřeba okamžitě provést úpravu paznehtů

Lokomoční skóre 4 - hřbet je při chůzi i stání vyklenutý, kráva silně kulhá, při pohybu se snaží o přenesení váhy na jednu nebo více končetin, u zvířete je nutná okamžitá úprava paznehtů, ošetření a péče

Lokomoční skóre 5 - hřbet je při stání i chůzi vyklenutý nebo nelze hodnotit, kráva je chromá, na postižených končetinách nechce stát, raději leží a při vstávání má velké problémy, takové zvíře potřebuje intenzivní péči a profesionální úpravu paznehtů

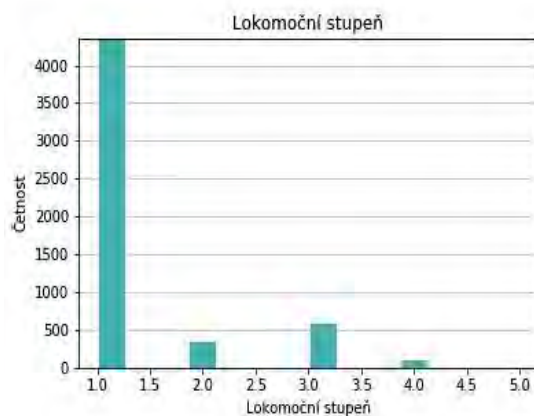

Hodnocení zdravotního stavu paznehtů - metodika

- Chov holštýnských dojnic – 500 ks (přesný počet se v průběhu měnil)
- Počáteční hodnocení 4/2018 – 7/2019
- Další hodnocení 2/2020; 4/2020; 6/2020; 9/2020
- Sledováno lokomoční skóre a výskyt onemocnění paznehtů
- Vizuální analýza pohybu – před vstupem a po výstupu z dojírny zaznamenáno LS
- Data z kontroly užitekosti a vyhodnocen vliv kulhání na mléčnou produkci

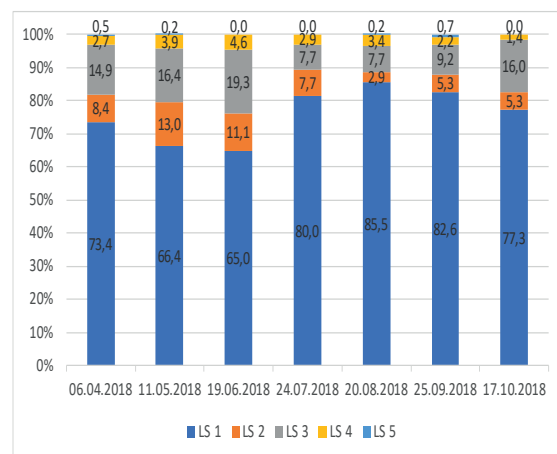
Hodnocení lokomočního skóre - výsledky

- 3.4.2018 až 30.7.2019
- 7 069 měření u 689 různých dojnic
- LS 1 – 4 353
- LS 2 – 340
- LS 3 – 572
- LS 4 – 102
- LS 5 - 5

Hodnocení lokomočního skóre - výsledky

- 83% dojnic alespoň jednou kulhalo
- 62% dojnic LS > 2
- 39% dojnic kulhalo opakovaně
- Průměrně 25% kulhajících
- 6/2018 – preventivní úprava paznehtů

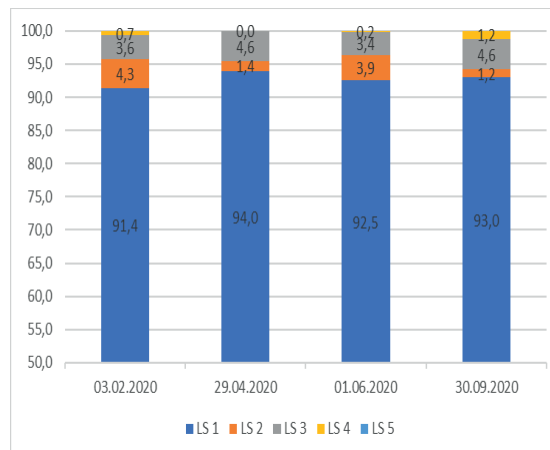
Hodnocení lokomočního skóre - výsledky

- Zavedena preventivní opatření
  - Důslednější vyhledávání a ošetřování kulhajících dojnic
  - Pravidelné návštěvy paznehtáře
  - Koupele končetin
    - Průchozí vany 3x týdně
    - Hromadné koupele 1x měsíčně
  - Instalace gumových rohoží na podlahy na riziková místa

Hodnocení lokomočního skóre - výsledky

- V roce 2020 výrazné zlepšení
- Průměrně 7,3% kulhajících

Vliv kulhání na mléčnou produkci - výsledky

- LS x doживost - nevýznamná záporná korelace
- LS neovlivňovalo složení mléka
- Slabá kladná korelace – LS x pořadí laktace
- Nejvyšší průměrná produkce byla zjištěna u LS 3
  - onemocnění končetin nejčastěji postihovalo vysokoužitkové dojnice

Vliv kulhání na mléčnou produkci - výsledky

Měření	Datum	LS 1	LS 2	LS 3	LS 4	LS 5
1	6.4.2018	33,4	36,7	37,0	36,5	24,2
2	11.5.2018	34,0	39,0	39,3	39,8	37,5
3	19.6.2018	35,0	35,0	35,1	34,8	
4	24.7.2018	35,1	36,3	36,9	36,5	
5	20.8.2018	35,4	32,3	32,3	32,3	18,4
6	25.9.2018	32,9	28,8	27,0	27,4	22,2
7	17.10.2018	35,3	30,7	33,4	33,5	
Průměrná produkce		34,4	35,9	36,1	36,0	26,7

Vliv onemocnění na produkci mléka

O onemocnění	Průměr z kg mléka
DD	34,3
ID	33,2
Vřed	30,1
Zánět škáry	33,5
Nekrobacilóza	33,2
Přerostlé paznehty	31,1
Nespecifikováno	34,3
Zdravá	34,8

- Vředy vznikají jako následek mtb poruch a laminitidy – vliv na dojivost
- Přerostlé paznehty – dlouhodobější problém narušující pohodu zvířat

Hodnocení onemocnění končetin - závěr

- Preventivní opatření – důležité při eliminaci onemocnění paznehtů
- Vyšší predispozice k onemocnění
  - vysokoužitkové dojnice
  - vyšší pořadí laktace

Děkuji za pozornost !

Použitá literatura

- Abuelo A., Gandy J.C., Neuder L., Brester J., Sordillo L.M., 2016: Short communication: Markers of oxidant status and inflammation relative to the development of claw lesions associated with lameness in early lactation cows. *American Dairy Science Association*, 99: 5640-5648.
- Bicalho R.C., Okonoumou G., 2013: Control and prevention of lameness associated with claw lesions in dairy cows. *Livestock Science*, 156: 96-105.
- Blowey R., 2012: *Cattle Lameness and Hoofcare*. Old Pond Publishing Ltd, Ipswich, 135 s.
- Boda K., Surynek J. a kol., 1990: *Patologická fyziologie hospodářských zvířat*. PŘÍRODA, Bratislava, 386 s.
- Boyle L.A., Mee J.F., Kiernan P.J., 2007: The effect of rubber versus concrete passageways in cubicle housing on claw health and reproduction of pluriparous dairy cows. *Applied Animal Behaviour Science*, 106: 1-12.
- Cook N.B., Nordlund K.V., 2009: The influence of the environment on dairy cow behavior claw health and herd lameness dynamics. *The Veterinary Journal*, 179: 360-369.
- Černý H., 2004: *Veterinární anatomie pro studium a praxi*. Noviko a.s., Brno, 528 s.
- García-Munoz A., Singh N., Leonardi C., Silva-Del-Río N., 2017: Effect of hoof trimmer intervention in moderately lame cows on lameness progression and milk yield. *Journal of Dairy Science*, 100: 9205-9214.
- Keyserlingk M.A., Rushen J., Passilunghi A.M., Weary D.M., 2009: Invited review: The welfare of dairy cattle – Key concepts and the role of science. *Journal of Dairy Science*, 92: 4101-4111.
- König H.E., Liebich H.G., 2002: *Anatomie domácích savců 2*. Hajko a Hajková, Bratislava, 436 s.
- König H.E., Liebich H.G., 2003: *Anatomie domácích savců 1*. Hajko a Hajková, Bratislava, 336 s.
- Lean I.J., Westwood C.T., Golder H.M., Vermunt J.J., 2013: Impact of nutrition on lameness and claw health in cattle. *Livestock Science*, 156: 71-87.
- Marvan F. et al., 1992: *Morfologie hospodářských zvířat. Zemědělské nakladatelství Bráda, Praha*, 328 s.
- Nečhatitzky K., Starke A., Vidondo B., Müller H., Reckardt M., Friedli K., Steiner A., 2016: Analysis of behavioral changes in dairy cows associated with claw horn lesions. *American Dairy Science Association*, 99: 2904-2914.
- Němeček L., Zánět kůže prstu, Zánět kůže meziprstní štěrbiny, Meziprstová nekrobacilóza skotu. In: Hofírek B., Dvořák R., Němeček L., Doležel R., Pospíšil Z. et al., 2009: *Nemoci skotu*. Noviko a.s., Brno, 1149 s.
- Nikkhah A., Plazier J.C., Einarson M.S., Berry R.J., Scott S.L., Kennedy A.D., 2005: Visual Examination of Hooves of Dairy Cows in Two Stages of Lactation. *American Dairy Science Association*. 88: 2749-2753.
- Nordlund K.V., Cook N.B., Oetzel G.R., 2004: Investigation Strategies for Laminitis Problem Herds. *American Dairy Science Association*, 87: (E Suppl): E27-E35.
- Novák P., Vlášková S., Soch M., Šlégerová S., Odehnal J., Vliv zoohygienických podmínek prostředí chovu na zdravotní stav končetin dojců. In: Šiška B., Igaz D., Mucha M., ed. *Bioklimatologické dny 2.-4.9. 2003. Rážková dolina*, 2003.
- Patterson S.L., Bell N.J., Whay H.R., Berry E.A., Atkinson O.C.D., Dean R.S., Main D.C.J., Huxley J.N., 2012: A descriptive review of the peer and non-peer reviewed literature on the treatment and prevention of foot lameness in cattle published between 2000 and 2011. *The Veterinary Journal*, 193: 612-616.
- Rajapaksha E., Winkler Ch., Tucker C.B., 2015: Effect of rubber flooring on dairy cattle stepping behavior and muscle activity. *American Dairy Science Association*, 98: 2462-2471.
- Reece W.O., 2011: *Fyziologie a funkční anatomie domácích zvířat*. GRADA Publishing, a.s., Praha, 480 s.
- Rodríguez A.R., Olivares F.J., Descouvrières P.T., Werner M.P., Tadić N.A., Bustamante H.A., 2015: Thermographic assessment of hoof temperature in dairy cows with different mobility scores. *Livestock Science*, 184: 92-96.
- Schlageter-Tello A., Bokkers E.A.M., Groot Koerkamp P.W.G., Van Hartem T., Viazzi S., Romanini C.E.B., Halachimi I., Bahr C., Berkmans S., Lokhorst K., 2014: Manual and automatic locomotion scoring systems in dairy cows: A review. *Preventive Veterinary Medicine*, 116: 12-25.
- Smith A.C., Wood C.L., McQuerry K.J., Bewley J.M., 2014: Effect of a tea tree oil and organic acid footbath solution on digital dermatitis in dairy cows. *American Dairy Science Association*, 97: 2498-2501.
- Solano L., Barkema H.W., Mason S., Pajor E.A., Leblanc S.J., Orsel K., 2016: Prevalence and distribution of foot lesions in dairy cattle in Alberta, Canada. *American Dairy Science Association*, 99: 6828-6841.
- Solano L., Barkema H.W., Pickett C., Orsel K., 2017: Effectiveness of standardized footbath protocol for prevention of digital dermatitis. *American Dairy Science Association*, 100: 1295-1307.
- Stokes J.E., Leach K.A., Main D.C.J., Whay H.R., 2012: An investigation into the use of infrared thermography (IRT) as rapid diagnostic tool for foot lesions in dairy cattle. *The Veterinary Journal*, 193: 674-678.
- Šlosárková S., Fleischer P., Žert Z., Peče o pohybový aparát. In: Hofírek B., Pechová A., Doležel R., Pavlata L., Dvořák R., Fleischer P. et al., 2004: *Produkční a preventivní medicína v chovech mléčného skotu*. Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 150-166 s.
- Šlosárková S., Fleischer P., Kulháň jako stádový problém a péče o paznehty. In: Hofírek B., Dvořák R., Němeček L., Doležel R., Pospíšil Z. et al., 2009: *Nemoci skotu*. Noviko a.s., Brno, 1149 s.
- Thomas H.S., 2009: *The Cattle Health Handbook*. Storey Publishing, Way, North Adams, 371 s.
- Thomsen P.T., Munksgaard L., Sorensen J.T., 2012: Locomotion scores and lying behaviour are indicators of hoof lesions in dairy cows. *The Veterinary Journal*, 193: 644-647.
- Thorup V.M., Nascimento O.F., Skjoth F., Voigt M., Rasmussen M.D., Bennedsgaard T.W., Ingvarsen K.L., 2014: Short communication: Changes in gait symmetry in healthy and lame dairy cows based on 3-dimensional ground reaction force curves following claw trimming. *American Dairy Science Association*, 97: 7679-7684.
- Tichý F., Horák D., Buchtová M., Gorošová A., Kociánová I., Páral V., Zibrín M., 2004: *Histologie mikroskopická anatomie*. Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 275 s.
- Toholj B., Cincović M., Stevančević M., Spasojević J., Ivetić V., Potkonjak A., 2014: Evaluation of ultrasonography for measuring solar soft tissue thickness as a predictor of a sole ulcer formation in Holstein-Friesian dairy cows. *The Veterinary Journal*, 199: 290-294.
- Tomlinson D.J., Mulling C.H., Fakler T.M., 2004: Invited Review: Formation of Keratins in the Bovine Claw: Roles of Hormones, Minerals, and Vitamins in Functional Claw Integrity. *American Dairy Science Association*, 87: 797-809.
- Tsuka T., Murahata Y., Azuma K., Osaki T., Ito N., Okamoto Y., Imagawa T., 2014: Quantitative evaluation of the relationship between dorsal wall length, sole thickness, and rotation of the distal phalanx in the bovine claw using computed tomography. *American Dairy Science Association*, 97: 6271-6285.
- Westermann S., Buchner H.H.F., Schramel J.P., Tichý A., Stanek Ch., 2013: Effects of infrared camera angle and distance on measurement and reproducibility of thermographically determined temperatures of the distolateral aspects of the forelimbs in horses. *JAVMA*, 242: 388-395.
- Westin R., Vaughan A., Passilunghi A.M., Devries T.J., Pajor E.A., Pellerin D., Siegford J.M., Witaiji A., Vasseur E., Rushen J., 2016: Cow- and farm-level risk factors for lameness on dairy farms with automated milking systems. *American Dairy Science Association*, 99: 3732-3743.

Péče o pohybový aparát skotu

Praktická aplikace termografie v chovu dojnic

Současný stav mléčných farem

- Výrazná specializace farem (genetika, produkční úroveň chovu, technologie ustájení, hygiena stáje, systém ošetřování a úpravy paznehtů, výživa a krmení, systém **sledování zdravotního stavu končetin**)

vysokoprodukční chovy = často velké skupiny zvířat

Potřeba zvířat: INDIVIDUÁLNÍ PÉČE

Primární cíl chovu dojnic

- 1) **Zdravé končetiny** dojnic, jako základní předpoklad vysoké celoživotní produkce
- 2) **Nález** změny zdravotního stavu v **preklinické fázi** onemocnění
- 3) Efektivní léčba v počátcích onemocnění
- 4) Zlepšená pohoda zvířat – **omezení bolesti**

Vizuální analýza pohybu – a jak dál?

- Jednotlivá zvířata při přesunu často ve skupině
- **Odchytky v postoji a chůzi**
- Pětibodová stupnice
- Hodnocení na rovném, tvrdém a adekvátně zdrsňelém povrchu

Ruční způsoby měření

- Čím měřit?
- Kdy a jak měřit?
- Jak často měřit?
- Jak hodnotit?
- Jak uchovat data?
- Je realizovatelné?

Automatizované metody - registrační

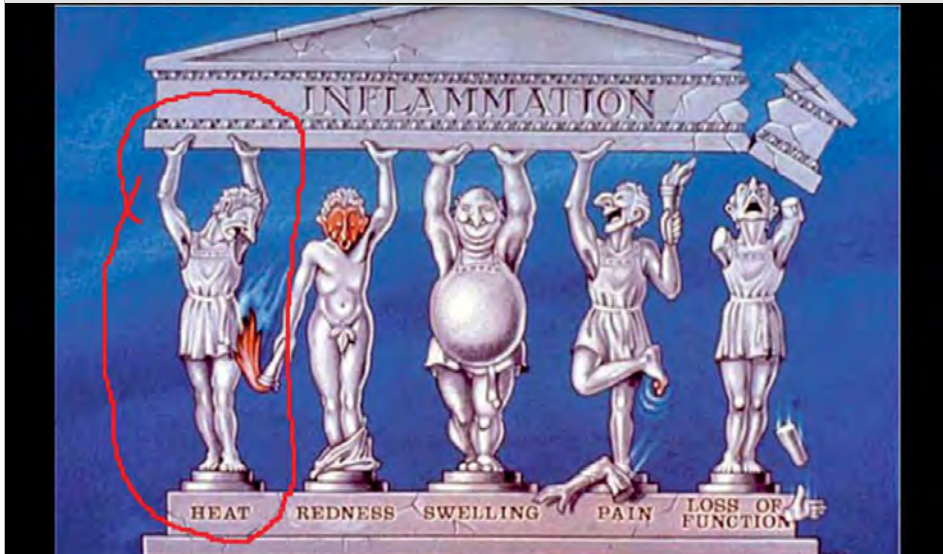
- Čím měřit?
- Kdy a jak měřit?
- Jak často měřit?
- Jak hodnotit?
- Jak uchovat data?
- Je realizovatelné?

Principy a nástroje řešení = SMART technologie - automatizace

- **Individuální péče**
- **Každodenní přehled**
- Rozhodování na základě využití velkého množství dat a informací
- Rychlá a plně automatizované měření a hodnocení dat
- **Rozhodování na základě aktuálních dat a přehledných výstupů**

Princip řešení

Infračervená termografie

- **Teplotní změny** na povrchu paznehtu
- **Časná diagnostika** onemocnění paznehtů
- Zánět nebo infekce obvykle vedou ke **zvýšení povrchové** teploty
- Teplota je ovlivněna rovněž individuálními vlastnostmi a okolními podmínkami
- Kombinovat s ostatními diagnostickými metodami

Diagnostika kulhání dojnic

- Vizuální analýza pohybu zvířat – lokomoční skóre
- **Metoda infračervené termografie**

Výsledky posledního měření

Číslo zvířete
Teplotní skóre: 1

Číslo obojku	Číslo kusu	RFID	Skupina	TS	oslední Doje
Číslo zvířete			1		2022-10-19...
	1		1		2022-10-19...
	1		1		2022-10-19...
	1		1		2022-10-19...
	1		1		2022-10-19...
	1		1		2022-10-19...

Výsledky posledního teplotního skóre

Číslo zvířete
Teplotní skóre: 3

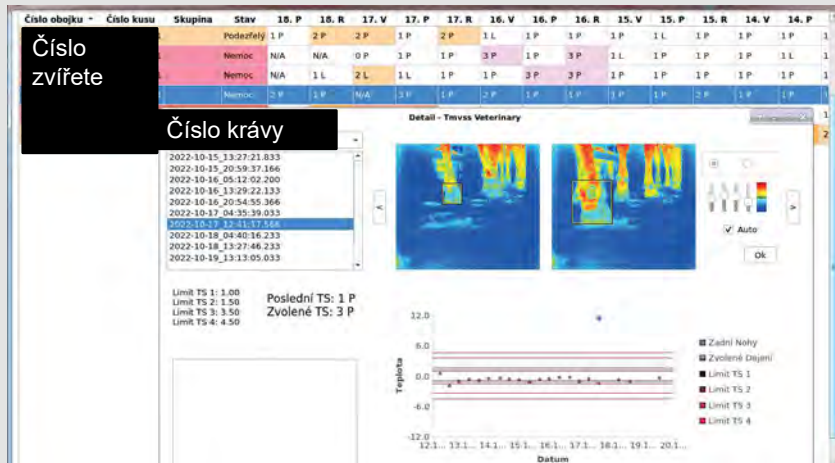
Číslo obojku	Číslo kusu	RFID	Skupina	TS	oslední Doje
Číslo zvířete			3		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...

Posouzení abnormalit

Číslo zvířete
Teplotní skóre: 2

Číslo obojku	Číslo kusu	RFID	Skupina	TS	oslední Doje
Číslo zvířete			3		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...
	2		2		2022-10-19...

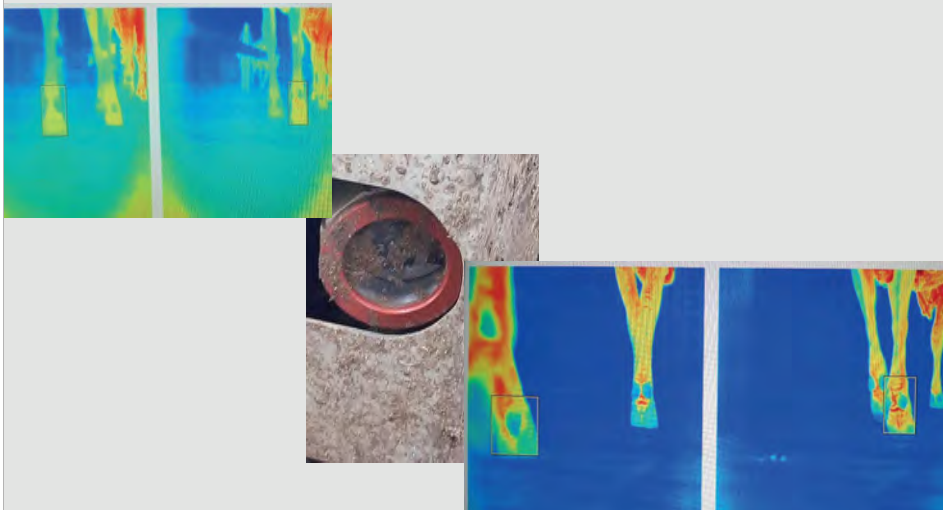

Report – výběr zvířat pro ošetření

961	Leceni	N/A	1P	0P	1L	---	1P	1P	1L	1P	1P	1P	N/A	0P	1L	1P	1L
961	Leceni	1P	1L	1P	1P	1P	1P	1P	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
961	Leceni	N/A	N/A	1P	1L	1L	0P	1L	1P	1L	1P	1L	1P	1P	1P	N/A	1P
961	Leceni	N/A	1L	1P	1P	1P	1L	1L	1P	1L	1L	1L	1P	1L	1L	1L	1P
961	Leceni	N/A	1L	N/A	1P	0P	1L	1L	1P	1L	1P	1P	1P	1P	1L	0P	1L
961	Leceni	N/A	1P	1P	---	---	1P	1L	1P	1L	2P	1L	1P	1L	1L	1P	1P
961	Leceni	1P	---	1P	N/A	1L	1P	1P	1P	1P	1P	N/A	1P	1P	1P	1P	1P
961	Leceni	N/A	1P	1P	1P	1P	1L	1L	1P	1P	1P	1L	1P	1L	1P	1P	1P
961	Leceni	N/A	1L	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1L	1P	1L	1P	1P	1P
961	Leceni	N/A	1P	1P	1L	1P	1P	1L	1L	1P	1L	1L	1L	1P	1L	1L	1L
961	Leceni	N/A	1P	1P	1P	1P	1P	1L	1P	1P	1L	2L	1P	1L	2P	1P	1P
961	Leceni	N/A	1P	1P	1P	N/A	1P	1P	1P	1P	1L	1P	1P	2P	1P	1P	1P
961	Leceni	1L	1P	1L	1L	1P	---	1P	2P	1P	1P	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
961	Nemoc	N/A	2L	3P	3P	1L	1L	1L	1L	1P	1L	1L	1P	1L	1P	1L	1P
961	Nemoc	2P	1P	N/A	1P	1P	2P	2P	1P	1P	1P	2P	1P	1P	1P	1P	1P
961	Leceni	2P	2P	N/A	1P	1P	1P	N/A	0P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P
961	Leceni	N/A	1L	1L	1L	1L	1L	1L	1L	1L	2L	1L	1L	1L	1L	1P	1P
961	Leceni	N/A	1L	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1P	1L	1P

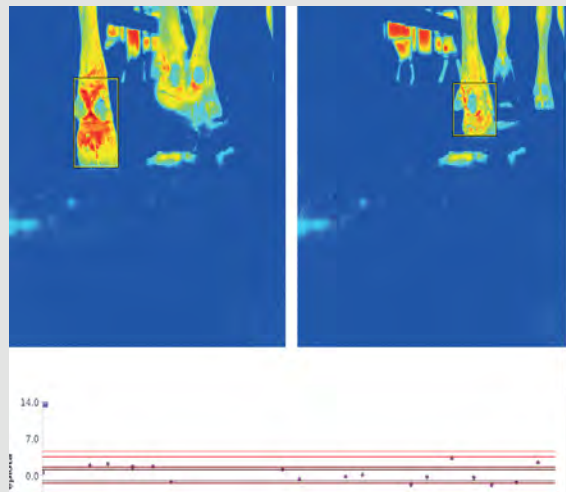
Péče o kameru – základ měření

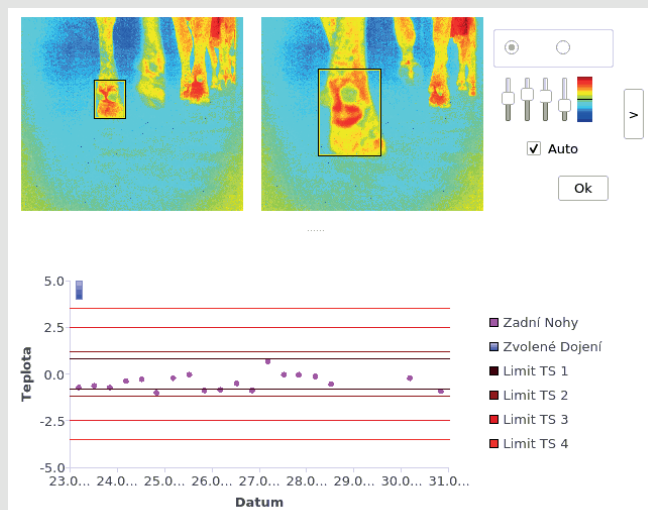

Vybrané termogramy

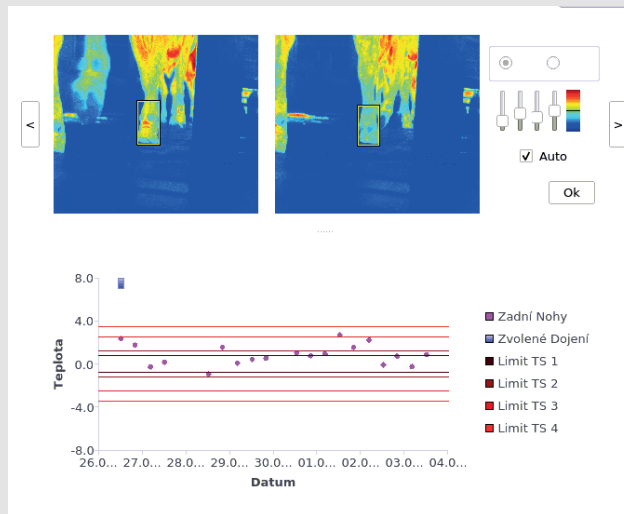
Interdigitální dermatitida

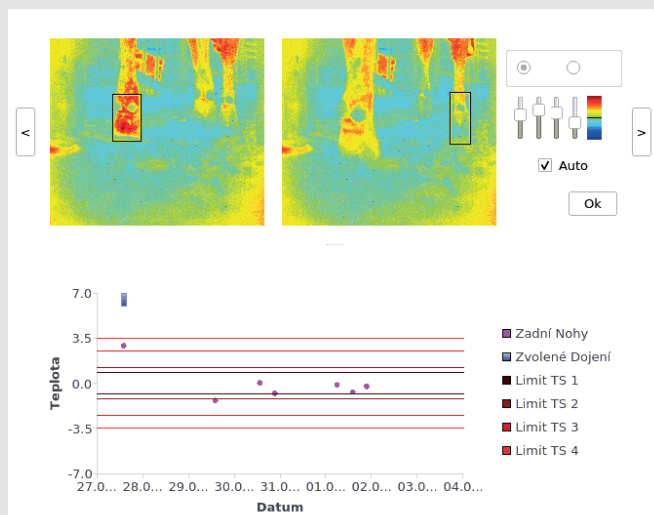
Interdigitální dermatitida

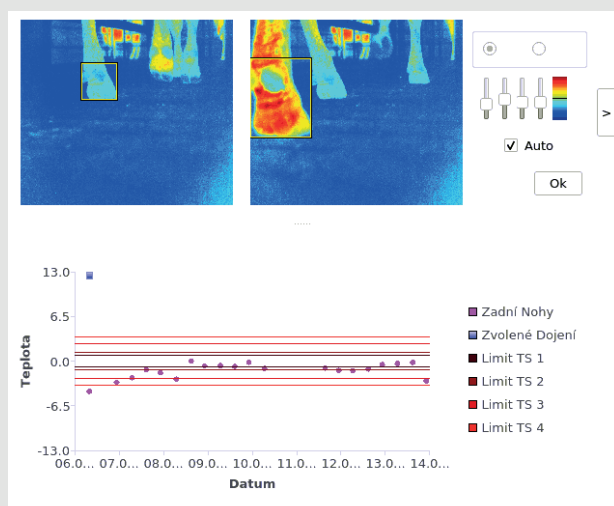
Interdigitální dermatitida

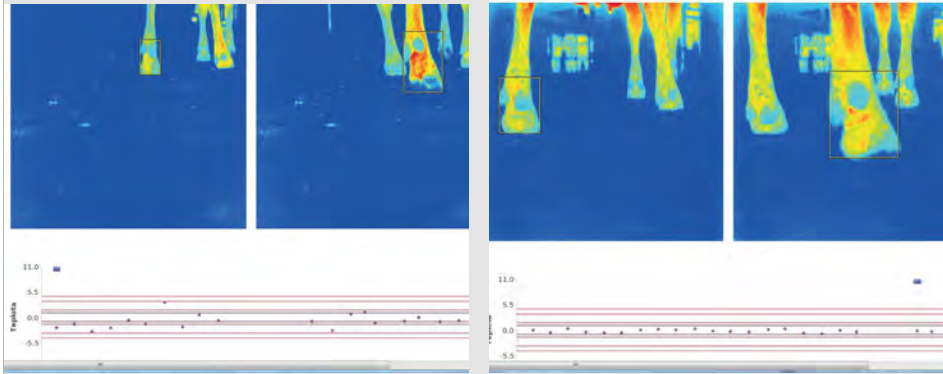
Nekrobacilóza

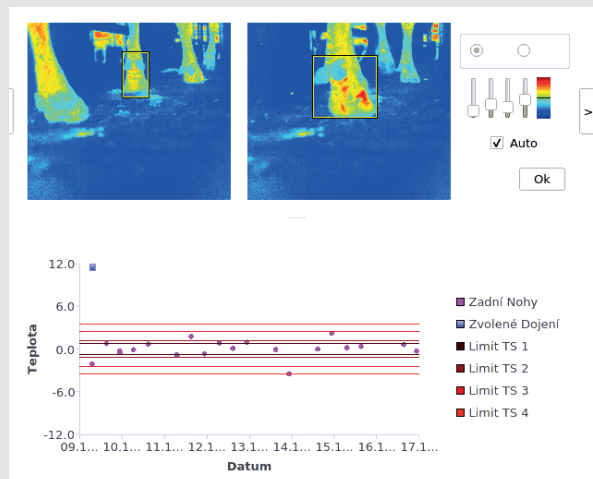
Rusterholzův vřed

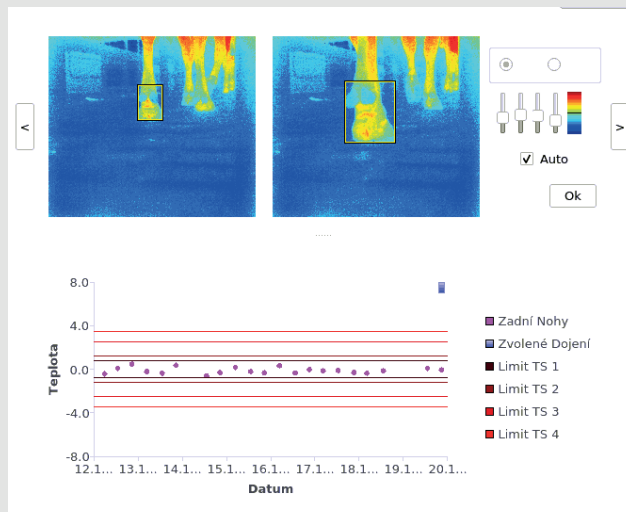
Rozštěp rohového pouzdra

Absces špičky

Přání pro všem – zdravé končetiny zvířat

Závěr

- **Péče** o pohybový aparát dojnic **je každodenní povinností** chovatele
- Infračervená termografie **může být jedním z nástrojů** v péči o končetiny skotu

Děkuji Vám za pozornost

Zdenek.havlicek@seznam.cz

Zdenek.havlicek@mendelu.cz

DEZINFEKČNÍ PROSTŘEDKY Z POHLEDU LEGISLATIVY

MVDr. Lenka Hromádková

DEZINFEKČNÍ PŘÍPRAVKY Z POHLEDU LEGISLATIVY

- Dezinfekční přípravky k ošetření paznehtů, u nichž je tento dezinfekční účinek primární a nikoliv pouze jako doplňkový efekt, mohou být z legislativního hlediska zařazeny buď mezi:
  - **VLP** (veterinární léčivé přípravky) dle zákona 378/2007 Sb., (zákon o léčivech) – *jejich hlavní účinek je léčebný*
  - **biocidní přípravky**, jejichž regulace vychází z Nařízení EU 528/2012, (o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání) a dle zákona 324/2016 Sb. (zákon o biocidech) – *jejich hlavní účinek je biocidní, tedy určený k ničení, odpuzování a zneškodňování jakéhokoliv škodlivého organismu, k zabránění působení tohoto organismu nebo dosažení jiného regulačního účinku na tento organismus jakýmkoliv způsobem jiným než pouhým fyzickým nebo mechanickým působením*

SEZNAM DDD PŘÍPRAVKŮ SPRAVOVANÉHO ÚSKVBL

- Založil MVDr. Jiří Škaloud , nyní MVDr. Šárka Vlková
- Seznam vznikl v minulosti za dříve daných legislativních podmínek, kdy systém regulace biocidů nebyl zcela jasně stanoven
- Seznam obsahuje přípravky určené k DDD a to v zemědělských a potravinářských provozech, kde může dojít ke kontaktu s hospodářskými či domácími zvířaty
- Seznam přípravků, ke kterým vydal ÚSKVBL stanovisko zohledňující jejich vliv na zdraví zvířat
- Od 31.12.2022 nebude tento seznam uváděn na stránkách ÚSKVBL
- Odkaz na stránky

<https://www.uskvbl.cz/cs/registrace-a-schvalovani/biocidy/seznam-ddd>

PLATNÁ LEGISLATIVA

- Nařízení EU č. 528/2012

Dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání

- Zákon č. 324/2016

Upravuje, že kompetentním orgánem pro regulaci biocidních přípravků se stalo Ministerstvo zdravotnictví

- Kontaktní údaj na kompetentní orgán pro regulaci biocidních přípravků:

Ministerstvo zdravotnictví, oddělení chemických látek a biocidních přípravků

Vedoucí: Ing. Tomáš Kučera, biocidy@mzcr.cz

DOZOR NAD BIOCIDNÍMI PŘÍPRAVKY

- dle § 8 zákona 324/2016 Sb. vykonává kontrolu dodržování povinností:

- **Krajské hygienické stanice** – kontrolují dodržování veškerých povinností vyplývajících ze zákona o biocidech a biocidního nařízení, týkající se dodávání a používání biocidních přípravků z hlediska dopadu na zdraví lidí

- **Česká inspekce životního prostředí** – kontroluje správné označení biocidních přípravků, nově kontroluje i legalitu biocidních přípravků dodávaných na trh (legální zdroje – schválení dodavatelé)

- **Ministerstvo obrany** – orgán ochrany veřejného zdraví

- **Ministerstvo vnitra** – orgán ochrany veřejného zdraví

ROLE ÚSKVBL

(RESP. MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ)

- Dle § 5 odst. 324/2016 Sb. (zákon o biocidech) si Ministerstvo zdravotnictví vyžádá závazné stanovisko Ministerstva zemědělství z hlediska ochrany zdraví zvířat. Toto posouzení bylo Ministerstvem zemědělství delegováno na ÚSKVBL.

- Ministerstvo zdravotnictví v žádosti o vydání závazného stanoviska stanoví přiměřenou lhůtu pro zaslání tohoto písemného stanoviska.

REGISTRACE BIOCIDNÍCH PŘÍPRAVKŮ

- V současné době existují dva režimy uvádění biocidních přípravků na trh v ČR:
- **oznámení:** účinná biocidní látka resp. veškeré účinné biocidní látky v daném biocidním přípravku nebyly ještě přezkoumány evropskou chemickou agenturou (tzv. ECHA)
  - **Regulace:** národní legislativa Zákon 324/2016 Sb. (zákon o biocidech)
  - **Postup:** nejpozději 15 dnů před předpokládaným uvedením přípravku na trh v ČR žadatel oznámí Ministerstvu zdravotnictví úmysl uvádět biocidní přípravky na trh
- **povolení:** biocidní přípravky, jejichž účinná látka, resp. veškeré účinné látky již prošly systémem přehodnocení a byly schváleny
  - **Regulace:** Nařízení EU č. 528/2012 (o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání)

REGULACE BIOCIDNÍCH PŘÍPRAVKŮ

- Biocidní přípravky, které žadatel hodlá uvádět na trh, jsou tedy buď oznámeny prostřednictvím informačního systému, a jsou-li přijaty Ministerstvem zdravotnictví, jsou zapsány do veřejně dostupné databáze oznámených biocidních přípravků: <http://ozn.mzcr.cz>
- biocidní přípravky, které prošly procesem povolování a byly povoleny, jsou prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví vyvěšeny na stránky Evropské chemické agentury (ECHA): <http://echa.europa.eu>

POSTUP PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ, ZDA DANOU SUBSTANCÍ/PŘÍPRAVEK MOHU POUŽÍT JAKO BIOCIDNÍ PŘÍPRAVEK:

- **1/ Biocidní Přípravky**
  - Název biocidního přípravku zadám do databáze: <https://eregpublicsecure.ksrzis.cz/Registr/CHLAP/Biocid> + pro jaký typ biocidního přípravku – dezinfekčních přípravků se týkají typy: PT1, PT2, PT3, PT4, PT5- z toho veterinární oblasti PT3 a PT4, odkaz na jednotlivé typy biocidních přípravků: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0528&from=EN> – příloha V.
  - Toto je databáze všech registrovaných biocidních přípravků které spravuje Ministerstvo zdravotnictví. Zde žadatel o uvedení daného přípravku na trh musel doložit etiketu, návod k použití, bezpečnostní list a protokol o účinnosti daného přípravku.

POSTUP PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ, ZDA DANOU SUBSTANCÍ/PŘÍPRAVEK MOHU POUŽÍT JAKO BIOCIDNÍ PŘÍPRAVEK:

- Pokud danou substanci v databázi nenajdu, zadám: <https://echa.europa.eu/cs/information-on-chemicals/biocidal-products> - u každého povoleného přípravku po jeho rozkliknutí (takové to modré oko rozkliknout) se dozvíš jakému odpovídá typu PT.
- Toto je databáze všech povolených biocidních přípravků, které prošly velkým evropským povolením na ECHA – během procesu povolování žadatel musel doložit studie týkající se kvality přípravku, účinnosti, bezpečnosti z hlediska zdraví člověka, bezpečnost z hlediska životního prostředí, bezpečnosti z hlediska zdraví zvířete-pokud dochází k vlivu na zvíře, příp. reziduální studie.

POSTUP PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ, ZDA DANOU SUBSTANCÍ/PŘÍPRAVEK MOHU POUŽÍT JAKO BIOCIDNÍ PŘÍPRAVEK:

o 2/ Účinné biocidní látky

- Název této účinné látky zadám do systému: <https://echa.europa.eu/cs/information-on-chemicals/biocidal-active-substances>, - zde rovněž najdu i pro jaký typ PT byla tato látka schválena. Pokud zde tuto látku nenajdu, tak buď tato látka
  - o Nebyla schválena jako biocidní účinná látka, nebo
  - o Nebyl dokončen proces přehodnocování dané látky, pak ale musí být alespoň na Seznamu přehodnocovaných látek, viz odkaz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R1062-20170509&from=EN>, aby biocidní přípravek s touto účinnou látkou mohl být uváděn na trh, a to do doby, než se dokončí přehodnocování této látky.

POSTUP PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ, ZDA DANOU SUBSTANCÍ/PŘÍPRAVEK MOHU POUŽÍT JAKO BIOCIDNÍ PŘÍPRAVEK:

- Jinými slovy, pokud látka nebude schválena na ECHA a nebude ani na tomto seznamu, nemůže být biocidní přípravek s touto látkou být uváděn na trh jako biocidní přípravek (viz § 13 1a z. 324/2016 Sb.)

DEZINFEKČNÍ PŘÍPRAVKY:

- Biocid
- Calgonit HC
- Comfort fix
- Deprohoof
- Galcup
- Pediline
- Profarm hoof
- Septicare

Děkuji Vám za pozornost

Hodnocení účinnosti dezinfekčních látek pro koupele končetin skotu

LUCIE LANGOVÁ

Faktory ovlivňující výběr dezinfekce

► Na trhu mnoho
dezinfekčních
prostředků s různými
aktivními látkami

Cena

Aktivní látka

Teplota prostředí,
organické
znečištění

Odolnost
mikroorganismu

Dezinfekce x vytvrzení rohoviny

Nejpoužívanější
dezinfekce

Formaldehyd

Síran měďnatý

Vytvrzení rohoviny

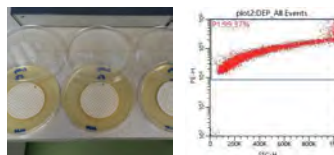
Formaldehyd

Síran zinečnatý

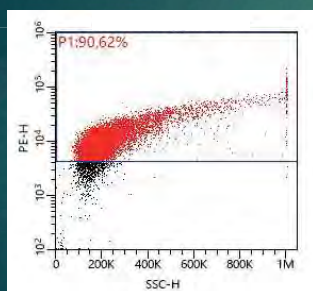
Síran měďnatý

Hodnocení účinnosti

- ▶ Celkem otestováno 15 přípravků
  - ▶ Nárůst kolonií bakterií
  - ▶ % mrtvých buněk
- ▶ Testovány 4 bakterie
- ▶ Vyřazeny 2
  - ▶ ZnSO₄
  - ▶ Druhý z důvodu použití spíše pro dezinfekce povrchů
- ▶ Sledování zdravotního stavu dojnic při pravidelných koupelích
  - ▶ Formaldehydem
  - ▶ Síranem měďnatým

Formaldehyd 2 – 5 %

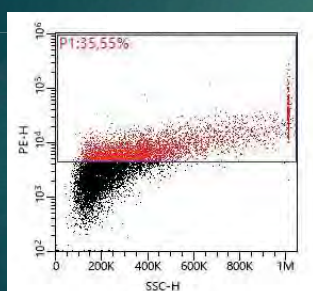

Při 21 °C
90,62 %

Především proti
nekrobacilóze

Karcinogenní

Formaldehyd 2 – 5 %

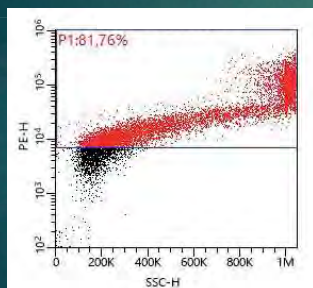

Při teplotě 10 °C
35,55 %

Síran měďnatý

5 – 10 %

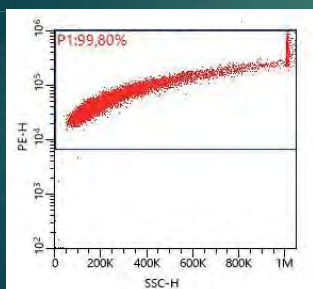
Účinný i při nižších teplotách

Především proti dermatitis digitalis

Špatně se rozpouští

Laurethsulfát sodný, glyoxal + síran měďnatý

1 – 5 %

Zvýšení účinnosti síranu přidáním tenzidu

Laurethsulfát je levné a velmi účinné pěnidlo

Účinnost i při nižších teplotách

Glutaraldehyd + kvartérní amoniové sloučeniny (KAS)

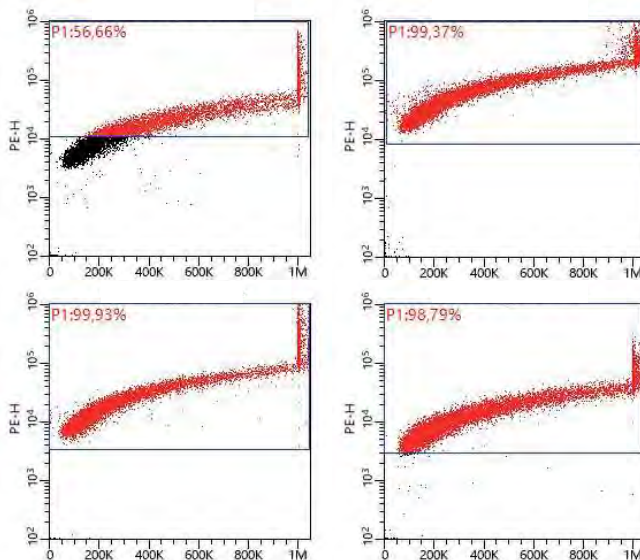
0,5 – 5 %

4 dezinfekce

3 obsahují i síran

Enterococcus hirae a
Proteus hauseri ??

Glutaraldehyd + KAS

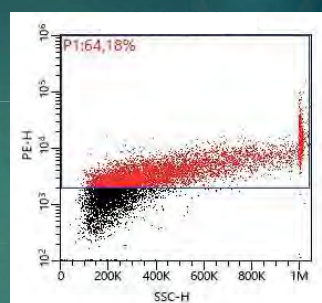
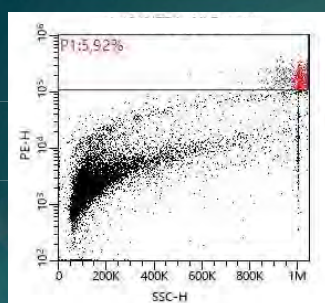
Směs organických kyselin

1 – 5 %

2 dezinfekce

Nejméně účinné

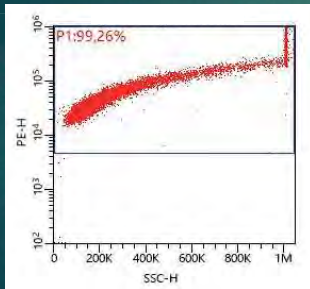
Snížená účinnost při
nižších teplotách

Směs organických kyselin
- 5,92 % - změněno složení
- 64,18 % - již není na trhu

Organické kyseliny + KAS

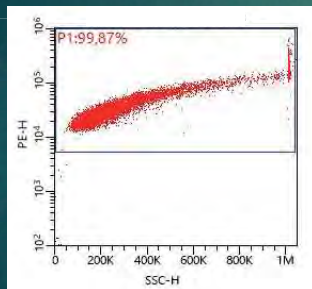
3 – 5 %

Účinná i při nižších teplotách

Peroxid vodíku + KAS

1 – 5 %

Účinná i při nižších teplotách

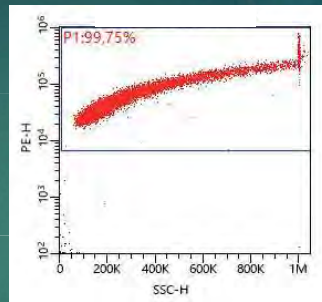
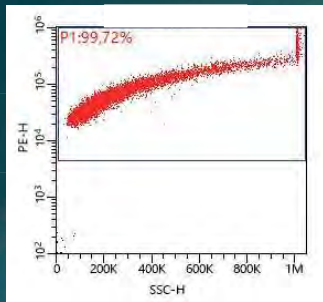
Jód a jodid

0,5 – 2 %

Účinné i při nižších teplotách

2 dezinfekce

Především v humánní medicíně, cena

Jód a jodid

Terénní testy

4 dezinfekce při 10 °C

Formaldehyd, glutaraldehyd +
KAS, směs organických kyselin, jód

Významný vliv organického
znečištění

Terénní testy při 10 °C

KAS

Po průchodu
60 krav
neúčinné

Jód

Po průchodu
60 krav
snížená
účinnost

Organické kyseliny

Při 10 °C a
organickém
znečištění
neúčinné

Závěr

- ▶ Na trhu je velké množství dezinfekčních přípravků
- ▶ Mnoho z nich je účinných i při nižších teplotách
- ▶ Na účinnost má však vliv i organické znečištění

Děkuji za pozornost!

Copyright:

Výzkumný ústav veterinárního
lékařství, v. v. i. Brno
Hudcova 296/70, 621 00

Tel.: +420 773 756 631
E-mail: vri@vri.cz

www.vri.cz